

Wat is er zo opmerkelijk aan *stresssituatie*? Wat is het langste palindroom met afwisselend klinkers en medeklinkers? Zijn er meer woorden als *arbeidsonrust* en *lateihout*? Om dat soort vragen draait het in de tweemaandelijks rubriek ‘Spelen met taal’.

‘Kalender-rijtjes’

In de twee vorige afleveringen van deze rubriek ging het over ‘kalender-rijtjes’, zoals *kalender - kalende - kalend - kalen - kale - kal - ka - k*. Volgens kwam de vraag op of het omgekeerde ook kon: rijtjes waarbij er aan de vóórkant van het woord steeds een letter af gaat.

Zulke reeksen zijn er zeker, maar zo lang als de tot nu toe genoemde kalender-rijtjes zijn ze niet. Thomas ten Cate en Hans Timmers stuurden er een van acht woorden in: *graderen - raderen - aderen - deren - eren - ren - en - n*. Ten Cate kwam ook met het even lange *glazuren - lazuren - azuren - zuren - uren -*

ren - en - n. Ook mogelijk zijn exemplaren die beginnen met *braderen, smeieren* (een dialectwoord voor ‘verpletteren’) en *sluieren*.

Maar het kan ook met negen woorden, bewees Sander Waalboer, die daarbij het niet in Van Dale opgenomen maar wel bestaande woord *evaderen*

(‘ontsnappen’) gebruikte: *bevaderen* - *evaderen* - *vaderen* - *aderen* - *deren* - *eren* - *ren* - *en* - *n*.

Waalboer vond ook nog een mooi ‘achterwaarts’ kalender-rijtje van dertien woorden, dat het record evenaart van *kalmerendsten* en *kalenderenden* (zie meinummer): *patenterenden* - *patenterende* - *patenterend* - *patenteren* - *patentere* - *patenter* - *patente* - *patent* - *paten* (*paat* = ‘petemoei’) - *paté/pâte* - *pat* - *pa* - *p*.

Hiermee wordt het onderwerp kalender-rijtjes voorlopig afgesloten. Als er nog mooie voorbeelden opduiken, kom ik er nog weleens op terug.

Oproep: alfabetzinnen

In de bundel *Toenemend feestgedruis* (2004) van Drs. P staat het volgende gedicht:

Al bakt Charlotte dagelijks een friet
Grof happen in je keuken ligt me niet
Ook peuzelt Quinten rauwe suiker-
briet
Te Utrecht, vaak, waar Xerxes
yoghurt ziet.

Het rijmt viervoudig, het is metrisch geheel kloppend, maar dat is niet wat het bijzonder maakt. De titel van het gedicht is ‘Ezelsbrug’, en daarbij wordt verwezen naar een voetnoot: “voor wie het alfabet niet kan onthouden”. Deze droge opmerking verklapt waar we mee te maken hebben: met een ‘alfabetzin’ (ook wel ‘alfabetische zin’ genoemd), een zin waarvan het eerste woord met een *a* begint en elk volgend woord met de volgende letter van het alfabet.

Het lijkt me een leuke lezersoproep voor de vakantietijd: bedenk een mooi lopende, inhoudelijk niet al te onzinnige alfabetzin. Een strenge eis daarbij: het vijfentwintigste woord moet beginnen met een *i-grec*, niet met een lange *ij*. (De meeste voorbeelden in de ‘Op-derlandse’ boeken van Battus bevatten juist wel een woord met een *ij*.) Rijm is uiteraard leuk, maar niet verplicht. En eigennamen zijn niet verboden, maar hoe minder, hoe beter.

Inzendingen zijn welkom via spelen@onzetaal.nl, per post (Onze Taal, Raamweg 1a, 2596 HL Den Haag) of via www.onzetaal.nl/spelen/alfabetzinnen.php. Op die pagina vindt u al wat voorbeelden, die de komende tijd zullen worden aangevuld met mooie vondsten van lezers. ■